

నీ వే నా?

[ఒక నిమిషం క్రితం]

చీవావా రామానుజరావు గారు

అక్షరరావుగారింటిలో నా కెంతో చనువు. ఆయన కుమార్తె సుధద్రకు నేనప్పుడప్పుడు హాస్యోదయము, పాటములు చెప్పుచుందును. పంతులుగారు చాల పెద్దవాడు. ఒకనాడాయన యింటికి నేను వెళ్లినప్పటికి, ఆయన మేనల్లుళ్లు సూర్యరావు, నేకటరావు లిద్దఱును వచ్చియుండిరి. వారందఱు నన్నా హాస్య మొనరించిరి. సుధద్ర నాదగ్గఱగా టీ కోపా నుంచుచు,.....

"ఈనడుము నేనెబడుట లేదేమి?" అని యెను. నేను కొంచెముగా నవ్వి యూరకుంటిని. ఇంతలో మొక చీనావాడు, ఉత్తరము నొకదానిని దెచ్చి పంతులుగారికిచ్చెను. పంతులుగారు చదువుకొని, యా యుత్తరమును నామ్రై బడవేసెను. నేను చదివి,

"ఈ యుత్తరము వ్రాసిన వెనక?" అని యడిగితిని. పంతు—వీడు "చిక్ చాంగ్" అను చీనావాడు. నాకుఁ బ్రాణమిత్రుడు. మొదట నొకానొక సందర్భమున చిక్ చాంగ్ లేనిచో నేను మరణించి యుందును.

నేను—ఎవనను, చీనావాండ్రిను నమ్ముదురా? అని. పంతు:—(నవ్వి) నీ కెంత యనుమానము! చీనావాండ్రి దుష్టులైన నగుదురు. చిక్ చాంగ్ అంత యుత్తముడు. దాని యింటిలో విదంట! నేను దాని మేయితినిని చెప్పి, సుధద్రను వెంటకొని వెంకట్రావు, సూర్య, నీవు,.....

ఈనవార మేమందఱమును, మొదటి యెక్కి చిక్ చాంగ్ మేడకు వెళ్లి ఆమెను చూచుట కతిమనోహరముగనుండు. ఒక చీనావాడువచ్చి, మమ్ములను నగముగ లోపలకు దీసికొనిపోయెను.

చీనావాండ్రి గృహలంకారవిభాష ము విచిత్రముగ నుండును. ఎక్కడఁ జూచినా గాజుని; ఆకుపచ్చ, నీలి, తెలుపు, రంగుల పింగాణిముక్కలతో నతినన చేతిపదములు. ముష్టి లతివిచిత్రమైనటు లుండును. పెద్ద పోలోక జడలు, మీసములులేని మూతలు, గుల తలలగుడ్డల కోట్లు, చిత్రమైన బొటాలు ఈవిచిత్రము లన్నియుఁ జూచుచుఁ జూచుట.

నానము]

.....చూచు చుండగనే, మా మున్నె తలుపులకుఁ గల చిన్న రంధ్రమునొకచోయి తలుపు తెఱువఁబడెను. చీనావాడు మమ్మాహ్వానించెను. ఇచ్చినా తలుపువూయఁబడియున్న కాలమున నున్న రంధ్రమునందీ వచ్చువారెవరో యని మమ్ములు జూచి, పిదప తలుపు తెఱచె నని, గృహమ్యయ. ఈరహస్యమేమి?

మామెను నడచివచ్చుచున్న, సూర్య మొకటరావు విలువునఁ గండించుచు సుధద్ర నాదగ్గఱగా వచ్చి చేరినది. వానంజులకు, అల్లరిచేయక రంజని చేరితిని. లోపలకుఁ జొచ్చుచునే యింటి చీనావాడు మారాకను చిక్ చాంగ్ తోఁ జూచుకొనిపోయెను. ఆ సమయమున మే మెల్లఁ జూచితిమి.....అచ్చట గుంజమునైఁ బరుండిన యెవరి యొకతె నొకవదనముతో, హీనస్వరముతో సుధద్రకు లిలిచెను. సుధద్ర దానిమొగముఁ జూచి భయపడెను. సుధద్రకుఁ కెందులకు? గోగుండెలు జల్లుమనియెను.

ఆయవతి లేవలేక పడుచు— "అమ్మా! మీ రియింటికే వచ్చితిరా? నేను, మీనలెఁ గొన్నాన్ని క్రిందట పొందజుకనీ! నాకుఁ గొంచెము కట్టుండెను. ఆ కట్టు పొంది యీచీనావాడు, న న్నిందుఁ కేర్చెను. నాకు వీడు బాగుగ నల్లమందు నభ్యాసముచేసి నాతెలివిని జంపివేసెను. నా దాడును వికృతమయ్యెను. క్రమముగ నల్ల మందు నిచ్చుట మానిరి. నాకతి మరణానన్న

మొడి. వీడు కొన్ని నాళ్లు నేనాము చేసి నల్లచేసి, నమ్మించి తుదకు విందపెట్టిని, యిందు బంధించి చంపి వారియూర్పిని హరించుచు. మీరును, దీనినుండి బయటబడక పోయితిరా. నావలెనే యగుదురు... అదిగో! ఆమెన్నయవతి నిన్ననే యిందు చిక్కువడి నది." అని పలికెను.

నూతనపురులు నగఁకెను. గుండెలు కొట్టుకొనెను మహాభయంకర ప్రదేశము—మట్టును విడల్పు లాక్ర మించియున్నవి—తిరిగి మా మొదుట తలుపునకుఁ గంటిఁజెరమాగముగల రంధ్రము కనఁబడెను. ఏమైన సరేయని నేను కేటలోనున్న రివాల్యరును తీసి కుంతలోనికిఁ గాల్చితిని. సుధద్ర, సూర్యరావు, వెంకట్రావు నాకు జమ దూరమున నుండిరి. తటాలున వారున్న బల్లపట్టు కదలి భూమి లోనికిఁ బడిపోయెను. వారందఱును బాతాళమునఁ బడిపోయిరి, తిరిగి బల్ల యథాస్థానము నకు వచ్చెను. ఇదియంతయు నొకటాగములో జరిగిపోయెను. నేను చేతిలో రివాల్యరును వదలలేదు. కానన్నది కాకమానదని, ప్రతిఘటించి నిలిచితిని. పెద్దచీనావాడు లోపల నుండి వచ్చెను. తటాలున—నేను, వానిగుండెల కెదురుగా తుపాకినుంచి,

"చేతు లెత్తుము" అని పలికితిని. వాడును, చేతులెత్తుకొని, భీతునివలె నటించుచు, వచ్చి నాపైబడెను. నాకుపాకి వానికి దొఱకలేదు. మే మిరువురమును పిదఁగులాడితిమి. సొకులసమర మయ్యెను. నేను రెండుమూడుబార్లు పేల్చితిని మొదటవంటి

చినావానిపట్టును నడల్పుకొనుట నాకు గల్గు
సాధ్యమగుచుండెను.

ఇంతలో బయట, పోలీసువారియాల
లు వివరించెను. తలుపులను బ్రద్దలుచేరి
కొని, పోలీసువారు లోకలను బ్రవేశించిరి.
చినావాడు నావంకకుఁ గ్రహముతోఁ జూ
చెను. ఇంతలో నాయితీభూలిలపుమెట్లనుం
డి, ఒకపెద్దమనుష్యుడు సుభద్ర, వేంకట
రావు సూర్యారావును వెంటఁబెట్టుకొని
వచ్చుచుండెను. నాయానందమునకు మేరలేక
పోయెను. ఆ పెద్దమనుష్యుడు—మా హరి
రావు—

హరిరావు సుప్రసిద్ధుడైదారుడు; మా
మిత్రుడు. తరువాత చిక్చాంగ్ నకు నిజ
యయ్యెను.

2

ఒకనాడు మేమందఱమును, వంతులుగా
రిఇంటిలోఁ గూర్చుంటిమి. హరిరావుకూడ
నచ్చట నుండెను.

సూర్యారావు, తాను చదువుచున్న
ఆంగ్లపత్రికను పట్టుకొనివచ్చి—“చిక్చాంగ్
జెయిలునుండి పారిపోయినాడు” అని
యెను. మే మది విని, జెయిల్ నుండి పారిపో
యినవాని సాహసమున కాశ్చర్యపడఁజూ
చ్చితిమి. మూడై నేడైన ప్రతికారము చేయు
నేమో యనిపైతము మేము భయపడక పోలే
దు. మాహరిరావు—పక్షేదారు—చినావాని
నిబట్టుకొని తీరెడనని ప్రగల్భములు కొట్టెను.
సుభద్ర యచ్చట బల్లపైనున్న కోపాలను

లోకలను దీరికొనిపోయెను. మేము
చిన్నపిల్లకనబడెను. అందు,
“నిపు సుభద్రను పెద్దాడఁడలందిరి” అను
గ్రతి! ఇదాత్తి బంటిగంటకు నీవు వచ్చె
అని యుండెను.

వేంకటరా వాచీటి నటులే క్రింద
విడిచి కయకంఠితుడై పడిపోయెను.
నేను—ఈచీటి యచ్చటి కట్టువచ్చి
సుభ—నాకుఁ వెలియక.
హరి—మీ యింటనేవకులలో
డెవ్వఁడైన గలుఁదా?
వంతు—కలుఁడు.

హరి—కే నదేవలగని మొత్తుకొన్నది
వాక్త్రను నమ్మవలదని నేను చె
డుటలేదా? చిక్చాంగ్ జెయిల్ నుండి
వచ్చిరాడు. మన కేదో పెద్దకీడు
దలపెట్టినాడు నరే
నేను తద్విషయమై జాగ్రత్తయి
డెనను. కే నీ రాత్రిమాత్రము
గనవలెను. బంటిగంట మాట జాగ్రత్త
అంతవఱకు నిద్రించవలదు.

రాత్రి పండ్రెండుగంట లైనది. అందు
అను మేలుకొని, మేలుకొని యప్పుడే
చెము మేనులు వాల్చిరి. ఐనను నిద్ర యెప్పు
టికిని పట్టలేదు. చిమ చిటకుమన్న నులికిపడు
చుండిరి.

వేంకటరా వొకకుర్చిపైఁగూర్చుండెను.
నే నాతనిక్రిక్క-నే కూర్చుంటిని; మే మిద్దఱు

నిద్రాములను నిద్రానమునఁ జూచు
వేంకటరావు గుండెలు కద కద
చుచుండెను. నే నాయితీ భాలుగు
చుచుంటిని. వేంకటరావు చేతులు
చున్నవి. చిక్చాంగ్ పక్షేపునుండి
వచ్చునో వెలియదు. ఇరువురమును మాట
చులేకు.

పెద్దమన్నర దాటినది.....జూపిరి
వచ్చునన్నర వేతేదియు లేదు.....
వచ్చునన్నర వచ్చునన్నర. ఉలికిపడి మేమిద్దఱు
మనకుకు దిరిగిచూచితిమి. ఒకమూల
యొకొకమూల. కొక యెలుక జనజర
వచ్చుచున్నది

గడియారము చూచితిమి.12-40
మది. వేంకటరావుభీతినివర్ణించనలవిగాదు...
హరిము తిరిగిపోవుచున్నది..... బంటి
కునా—లు—గు—నిమిషములున్నది
.....2.....1..... వెంకటరావు గుండెల
నాకు స్పృహముగ వినబడుచున్నది.
బంటిగంట యయినది.

వేంకటరావు గడగడ వణకు చుండెను.
నిల్లు నలువంగల రెప్ప వేయక చూచు
చిరి. ఏమియులేదు. నిశ్శబ్దము. బంటిగంట
రావును నేనును—పెద్దనిట్టూర్పులు పుచ్చి,
“బంటిగంట దాటినది. అసాయము
లేదు” అని పలికితిమి. కలఁతనిద్రనుండి లేచి
సూర్యారావు, వంతులుగారు, సుభద్ర వచ్చిరి.
నేను—అసాయము దాటినది; ఊరకభయపడి
తిమి. ఇది వట్టి జెడరింపు.

తరువాత 2 గంటలవఱకు మేమామాట
యే చెప్పకొనుచుంటిమి. విదన నిద్ర నుముగ
పెట్టి పండుకొంటిమి.

* * * *

మేము వచ్చున్న వెంటనే చల్లనిగాలి వీచి,
జూరన వర్ష మారంభమయ్యెను. చల్లగా
లికి మాకు నిద్రవచ్చెను. బయట గాఢాంధ
కారము. మాకు నిద్రపట్టినదో లేదో—
“ఛా”మృని తుపాకి కైలినధ్వని వినవయ్యెను.
లేచి చూచితిమి. వేంకటరావు ప్రక్కమీద
లేడు. రక్తచ్ఛన్నమగు నలనియుత్తరీయ ము
న్నది—తలుపు తెరువబడియున్నది. ఏదో
మోటారుమాత్రము బయట సాగిపోవుచున్న
ది. నాకెదురుగ వీధిలోని గంట స్తంభపు గడి
యారము కనబడెను. దానిలో సరిగా బంటి
గంట మైయున్నది.

అట్లయిన, నాగడియారము తప్ప!

3

ఇప్పటి కొకమాత్ర్య జరిగిపోయినది. మరు
నాడు తేనీటిగిన్నె క్రింద మరియొకచీటి కనఁ
బడినది. అది సూర్యరావుకు వ్రాయబడినది.

“ఈరాత్రి పండ్రెండున్నరకు నీవ్రాణము
లు జాగ్రత్త!” అని యుండెను. అందఱమును
విస్మితల మైపోయితిమి. ఈచీ ట్లెక్కడినుండి
వచ్చుచున్నవి? హరిరావు చినావానిపై నను
మానించియుండెను. నే నాలోచించిచూడ,
చినావానిప్రసక్తి యిం దేమియును లేదు.
పరిశుభమైన బల్లమీద, సుభద్ర చేతులతోఁ
చెచ్చిపెట్టిన తేనీటిగిన్నెలు—ఎవ్వరిపై నను

నేను గదిలో, గూర్చుంటిని. పూర్వార్థం
సందర్భ నిర్మాణము గావించలేక నాపెదదు
కల్లోలమగుచుండెను. అకస్మాత్తుగా అత్యుదా
రావుగారు నాగదిలోనికి వచ్చి విచార భయ
ముతో నొక యుత్తరము విచ్చెను.

“నెట్టినే లక్షరూపాయలను పెద్ద మట్టి చెట్టుదగ్గరకు వెళ్ళు. మరెవరికీ రూపాయలు దేవు. ఒక్కడే తీసుకును. ఆయనము లుండరాదు. దీనికి వ్యతిరేకముగ జరిగినచో ప్రాణములుండవు.” అనియున్నది.

అక్షరూపాయలను భాగ్యము. ఈచీనావాండ్లంతైన జేయ నమర్చులు. ఈ పిశాచశత్రువువదలుటే మంచిది” అని పలికెను.

నేను—చిన్చాంపై మీ రెంతవిశ్వాసముతో నుంటిరి!

పంతు—కుటిలుల నెట్లు తెలిసికొనవచ్చును?

నేను పంతులుగారి యాలోచనకు జాల నేపు నమ్మతింపలేదు. ఆవల లక్షరూపాయలు, ఈవల భయంకరశత్రువు. కొంత నేపటికి నాలో నే నాలోచించుకొని, ప్రాణములకొరకు నమ్మ తించితిని. నన్ను నమ్మతింగలేనీ, నే నేదో యాలోచించుచుండగా అక్షరూపా వాగద విడిచెను.

* * * *

పెద్దమట్టిదగ్గరకు వెళ్ళి నేను కాచుకొని యుంటిని. నేను మోటారునుండి దిగలేదు.ఇంతలో మజ్జియకమోటారు నా కెదురుగా వచ్చెను. అందు ముగ్గులుమనుష్యులుండిరి. తలమీడినుండి కాన్ల వజ్రకు, నల్లని ముసుగు లుండెను. ఆసూయశత్రు లెవ్వరో?

శత్రువులలో నాయకుడు నన్నుజూచి “పిస్తోలు తీసివేయుము; ధనము నిమ్ము; చేతు

లెత్తిము” అనియెను. నేను పిస్తోలు నచ్చటనే బట్టికొని నొక్కట్టును చేయుచుంటిని. పరమేశ్వరుడు భర్తృమును. అంతయు నాశ్చర్యము. నన్నును పలక్రిందులైపోయెను. నాశత్రువులకు వెనుక నుండి యిరువదిమంది, పోలీసుధులు చుట్టుముట్టి

“పిస్తోలు వేల్చితిరా చచ్చెదము!” అని యిరువదిమందిపాకులను, మువ్వలు శత్రువులగుండెల కెదురుగా నుండి.

నేను తుపాకిని, చేతబట్టలను, తలపై నున్న ముసుగులను దీసితిని. చూశ్చర్యము!

చిన్చాం! కాడుగదా! కాదు! మజ్జి?

“నీవేనా!” అని నే నాశ్చర్యముతో పెద్ద గానంటిని.

అతడు మా హరిరావు; హరిరావు వంచకొనియెను. ఐన, నీయిద్దఱును నమ్మ చూతునుగదా!.....

ఒకడు.....సూర్యరావు ఒకడు.....వేంకటరావు ముగ్గులు నింటిదొంగలే. రక్షకధుని వారి ముగ్గులకు సంకెళ్లు తొడగిరి.

ఆశ్చర్యముతో నాశ్చర్యము! చిన్చాం! తైలునుండి పారిపోవలేదు.

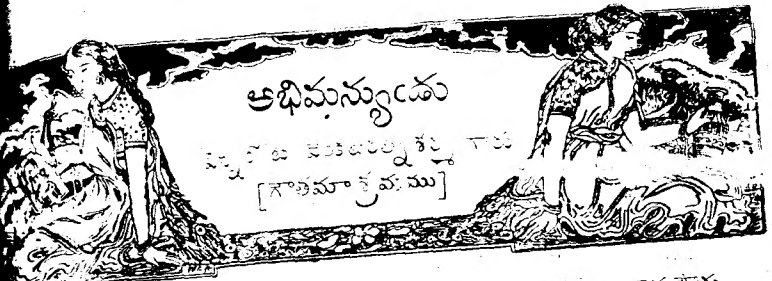
అతడు మా హరిరావు; హరిరావు వంచకొనియెను. ఐన, నీయిద్దఱును నమ్మ చూతునుగదా!.....

ఒకడు.....సూర్యరావు ఒకడు.....వేంకటరావు ముగ్గులు నింటిదొంగలే. రక్షకధుని వారి ముగ్గులకు సంకెళ్లు తొడగిరి.

ఆశ్చర్యముతో నాశ్చర్యము! చిన్చాం! తైలునుండి పారిపోవలేదు.

అతడు మా హరిరావు; హరిరావు వంచకొనియెను. ఐన, నీయిద్దఱును నమ్మ చూతునుగదా!.....

ఒకడు.....సూర్యరావు ఒకడు.....వేంకటరావు ముగ్గులు నింటిదొంగలే. రక్షకధుని వారి ముగ్గులకు సంకెళ్లు తొడగిరి.

అభిమన్యుడు

[నాతమా శ్రవణము]

నా? మదీయవంశీ మోద్దామపారు మంబు?—నీ విరోధిబలులు సానబట్టి పొడిపొడిగ: కేరి భారతభూమి నెట్టి జల్లి, యెగుడుదిగుసు మాన్చి, సరిసమం బా నర్చి, నేం బరికంధిబృందము గేలి నేతునా?—“మొన్నగదరి! విల్ సేతంబట్ట నింతలో నెంతవాడయ్యె” —“నితంబరా! కి టిటి మరపించె దనతెల్వితేటలందు”

“ఇతంబరా! మానధనుడు ఇంకెవడు విడుచు నడుచుదనపు సాఖ్యము లీపుడమిలోన”

“విడురా! కసిచీర్చెడువాడలంచు వినతి కుప్పలువోయంగ ఏరకోటి విరుచుకొని పడుచుండిరి పిఱికిబంట్లు కాచుకొనుమోయి! యీదెబ్బగాచుకొనుము. బౌసవుక, నీవ ఏరుడ—వంతలోన నెట్లు శత్రువారమును నిర్బించితి? యురుకబోకు! నేదనుదీర్చుకో రవంత! నీనుచుటిర క్షతిలకము నీరుగార జొచ్చె; మత్తగజము గూలె నోలి పడితి నకట! యీశ్చితిలోన నిన్నాదరింప నెవ్వరును లేరు; నిన్ను వీక్షించు మేమె గడగడపడంకు చున్నాము; కాలగతికి నెవ్వ కేమి నేయగలము?—రువ్వచుంటి విష్ణుడుగ నూడ రివ్వన నెగిరి వాడి వాలుగముల— నయ్యయ్యె! నీకేలుదమ్మి

నా? మదీయవంశీ మోద్దామపారు మంబు?—నీ విరోధిబలులు సానబట్టి పొడిపొడిగ: కేరి భారతభూమి నెట్టి జల్లి, యెగుడుదిగుసు మాన్చి, సరిసమం బా నర్చి, నేం బరికంధిబృందము గేలి నేతునా?—“మొన్నగదరి! విల్ సేతంబట్ట నింతలో నెంతవాడయ్యె” —“నితంబరా! కి టిటి మరపించె దనతెల్వితేటలందు”

“ఇతంబరా! మానధనుడు ఇంకెవడు విడుచు నడుచుదనపు సాఖ్యము లీపుడమిలోన”

“విడురా! కసిచీర్చెడువాడలంచు వినతి కుప్పలువోయంగ ఏరకోటి విరుచుకొని పడుచుండిరి పిఱికిబంట్లు కాచుకొనుమోయి! యీదెబ్బగాచుకొనుము. బౌసవుక, నీవ ఏరుడ—వంతలోన నెట్లు శత్రువారమును నిర్బించితి? యురుకబోకు! నేదనుదీర్చుకో రవంత! నీనుచుటిర క్షతిలకము నీరుగార జొచ్చె; మత్తగజము గూలె నోలి పడితి నకట! యీశ్చితిలోన నిన్నాదరింప నెవ్వరును లేరు; నిన్ను వీక్షించు మేమె గడగడపడంకు చున్నాము; కాలగతికి నెవ్వ కేమి నేయగలము?—రువ్వచుంటి విష్ణుడుగ నూడ రివ్వన నెగిరి వాడి వాలుగముల— నయ్యయ్యె! నీకేలుదమ్మి

నా? మదీయవంశీ మోద్దామపారు మంబు?—నీ విరోధిబలులు సానబట్టి పొడిపొడిగ: కేరి భారతభూమి నెట్టి జల్లి, యెగుడుదిగుసు మాన్చి, సరిసమం బా నర్చి, నేం బరికంధిబృందము గేలి నేతునా?—“మొన్నగదరి! విల్ సేతంబట్ట నింతలో నెంతవాడయ్యె” —“నితంబరా! కి టిటి మరపించె దనతెల్వితేటలందు”

“ఇతంబరా! మానధనుడు ఇంకెవడు విడుచు నడుచుదనపు సాఖ్యము లీపుడమిలోన”

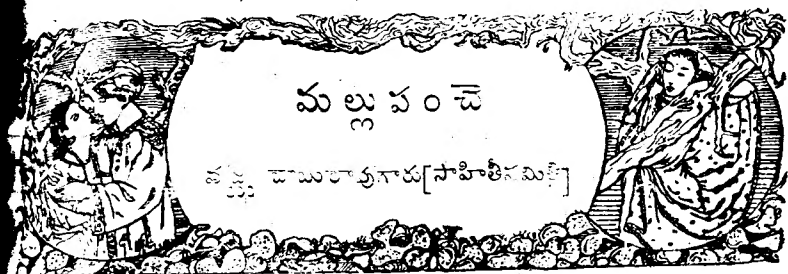
“విడురా! కసిచీర్చెడువాడలంచు వినతి కుప్పలువోయంగ ఏరకోటి విరుచుకొని పడుచుండిరి పిఱికిబంట్లు కాచుకొనుమోయి! యీదెబ్బగాచుకొనుము. బౌసవుక, నీవ ఏరుడ—వంతలోన నెట్లు శత్రువారమును నిర్బించితి? యురుకబోకు! నేదనుదీర్చుకో రవంత! నీనుచుటిర క్షతిలకము నీరుగార జొచ్చె; మత్తగజము గూలె నోలి పడితి నకట! యీశ్చితిలోన నిన్నాదరింప నెవ్వరును లేరు; నిన్ను వీక్షించు మేమె గడగడపడంకు చున్నాము; కాలగతికి నెవ్వ కేమి నేయగలము?—రువ్వచుంటి విష్ణుడుగ నూడ రివ్వన నెగిరి వాడి వాలుగముల— నయ్యయ్యె! నీకేలుదమ్మి

నా? మదీయవంశీ మోద్దామపారు మంబు?—నీ విరోధిబలులు సానబట్టి పొడిపొడిగ: కేరి భారతభూమి నెట్టి జల్లి, యెగుడుదిగుసు మాన్చి, సరిసమం బా నర్చి, నేం బరికంధిబృందము గేలి నేతునా?—“మొన్నగదరి! విల్ సేతంబట్ట నింతలో నెంతవాడయ్యె” —“నితంబరా! కి టిటి మరపించె దనతెల్వితేటలందు”

“ఇతంబరా! మానధనుడు ఇంకెవడు విడుచు నడుచుదనపు సాఖ్యము లీపుడమిలోన”

చిందుచున్నది నెత్తురుబిందువులను.
వెరులును గంటిలో దుమ్మునుచువిధాన
గాలిలో నల్ల ధారలకరణిఁ బాటి
గానఁ బింఁగఁవంద త్రనార లేందు
కరన్న!— పొగరుబాతు
లరుగ. గనగునలాచుచున్న
వార త్రనను నిచూపుమేర లేరు—
దాహమయ్యెనా? నేటియీమోహరమున!
నాల్క తడియాలిపోయెనా, పల్కవేమి?
కన్నతండ్రి దగ్గర లేడుగాని, నీకు
దివ్యపాతాళజలము నందింపకున్నె?
అంతనేటికి? నాతఁ డీప్రాంతమునన
యన్న నీ కిన్నిపాటు లుత్సన్నమగునె?
అరులు తాచుచు నున్నార లచట నిచట
నేమికారణమోకాని—ఏమిసేయఁ
గలము?— నీ కష్టమైన రాగలమె, కుష్ట?
అరరె? యెంతటిదూరవన! అంతలోన
పిటికివందలు వెనుకకు వెనుక కొడిగి—
కరము గడగడవణకు నీగళిఁ దలంచి—
లేఖికి మాత్ర వెనుకంజ లే దదేము?
నీ ప్రతాపవర్ణనఁ దనివినకనా?—
ఒక్కటై మొనగాండ్లు దుర్యోధనుండు
కర్ణుడును, దుష్టశాసనాగ్రహియు, సైంధ
వుండు రణధర్మమును వీటలుబుచ్చి,—తావ
కీయ, పాంచభౌతికమైన గ్రీవనాళ
ముల విభేదించి, రూపుమాపుటకుఁ గాని
పేరు నెవఁడు మావగలాడు పృథివిలోన?
చదఁ గనుగొను మనె! వియచ్చరులు పాల
వెన్నెలలబిందువులు చిమ్మునన్నజాజ
పూలమాలలఁ గ్రుచ్చి రింపులు సెలంగ
నీకుఁ గై నేసి నిన్ను మన్నించుకొఱకు
విధివశమృతఁ జేజారి వ్రేలుబడెడు
కత్తిఁ గనుగొని మీవైకి నెత్తె నన్న

ప్రేమమొయిగా బాతెడ రక్ష
బాంబులొక్కటై బుమనా
పెండు మావగలాడు నిమ్మ
రక్తికాలిలోన నవ్యక్తముగ
నెఱుంగున మిప్పు సున్న
భూభాగంతరిములు నిశిబామ
“కంతిసింతుమా! నీదు విక్రాంతి
కనులు మూసి విప్పెడులోనఁ గడవ
నెత్తుటెరులతోడ నిండించుకొ
జీర్ణమెరులతోడఁ గప్పినగతికయి
తోడల విడిచి నీవైకిమాకి, నీ
చేడి, భయంపడి, గర్జలువడుచు బావు
పాఁజుబోతుల దాక్షిణ్యభావ మొన
విడిచిపుచ్చినందులకు, —గట్టిడివిధాన
యెంతకష్టమృత గూర్చిన, నింతయే
మారణమృత; రణధర్మ మారకుండ
నసువు లున్నంతఁ బోరాడినందుకొఱకు
“కన్నగవ నస్రధారలు గార్చుమా? ను
భక్తకడుపు తువపుగోతవడగఁ జేసి
నందులకు — తండ్రి తనచేతులార నీకు
దహనసంస్కారము లొనర్చి తల్లడిల్లి
నందులకు. —అకట!—నీవిడ్డనైన నీవు
చూచిపోవనందులకు:—నిస్తులయశస్క!
కాని యెనలేని కీరితిఁగాంచినావు—
ఎవఁడురా, లోకమున వీరు డెవ్వఁ? దని
నాన! మాయభియన్యఁడే యనుచు నెందు
మందు నీపేరు చెప్ప నువ్వుంగుచుదు
వెవఁడురా? నిజరాజ్యవైభవము కొఱకు
బ్రాహ్మముల బాసె నన్న మావీణపాట
లందు నీపేరు విప్వ ముదంజ వైతు
మిత్రకంటెను మాకు నింకేమి వలయు?
ఇదియె మామనశ్శాంతి సుమ్మీ కుమార!
ఇదియె మాకు నానంద మోయీ, కుమారు

మల్లవంచె

వల్లభాచార్యగారు[సాహితీకవి]

గాలిలో అన్నివిధాలా పాళ్ళుచేకాని
దోమలబాధ విడవించి చుట్టూమా
భూములున్న డెబ్బామాలన్నిటిలో
మదారు వెల్లో దోమల బాధతప్పద కాని
మనీషాతూ వడగాలి పీచోరజల్లో
దోమలబాధ ఉంటుంది తెనాలిలో.
చెప్పబోయేది శీతాకాలంలో ఒకనాటి
దే.
నెలలో అయిదారు దోమలు
ముట్టేటింది. చలిబాధకుతోడు దోమల
భ. అరాత్రి అంతా దోమలతో కునుకు
పడటం వట్టు. ఏకాదశి అయినా బాగుం
జాగారం కలిసివచ్చేదని అనుకున్నా.
జా తెల్లవారింది. గొల్లడి పాలుపొయ్య
వచ్చింది. “ఇవాళ గుంటూరు వెళ్ళ
రా ఇక్కడే ఉంటారా? మధ్యాన్నం కాఫీకి
బాపోయింతుకో దానికి” అని మాఅవిడ
టింది. రగ్గగట్టిగా మునుకు పుట్టుకుంటూ
భాతా” అన్నాను. పాలుపోయింతుకొని
అవిడ ఇంట్లోకి వెళుతూ “కాఫీ తయారవు
న్నది. లేచి ముఖం కడుక్కుందురా”
న్నది.” సరేలే అన్నాను.
* * * * *
బాబాయి, కాఫీ చల్లారి పోతున్నది తాగ
కాఫీ తయారుచేసి ఇంకావస్తావు, ఇంకావ

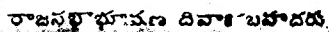
డాక్టర్ సర్ యమ్. విశ్వేశ్వరయ్యగారు-మైసూరు

నాదికి లాగి నెట్లా వ్యవహరించాను. నాకున్నా ఉన్నా క్రింద పడి భయపడి పారింది. నా కడుపులోకి పోవాలనిన కాళ్ళ క్రింద కాలువకట్టి అక్కడ పడిపోయింది. నాకున్నా ఉన్నా పాదాలను తడిసి ధ్వంసం చేసింది. పనికిరాని పాదాలతో కదా పాడయిపోయినా మారేనని "కాళ్ళ పట్టుకురాగానే తాగినట్టుయితే కాళ్ళ కడుపులో పడింది; ఎంతో సరదాగా కొనుక్కున్న పై నాకప్పు పగిలిపోకుండా ఉండేదేకదా; అయినా మన మేమిచేస్తాము. పైనా అంతటి దూర దేశంలో తయారు అయి బహుమతం స్వీకరించేటటువంటి ప్రయాణాలు చేసి మా ఇంట్లో ఈయెట్టే రమునుంచి ఉండి అనేక గాలన కాళ్ళ నాగొంతు లో పోసి చివరకిలా ఇవాళ ట్రెక్కింగ్ తగిలి ముక్కలు కావాలని దానికి రాసిపెట్టి ఉంది కామాల్ను" అనే వేదాంతపు ధోరణిలో ఉండేటప్పటికి కాళ్ళ ప్రవాహం కాకతాల క్రింది నుంచి మళ్ళీ కాలువరూపం దాల్చి, రాత్రి చదివి బల్లమీద పెట్టిన "If winter comes" పద్యం క్రింద పడిపోయి, దానికి ఎదురుతాకి చిన్న చెరువాకారం తాల్చింది. బాగా ముటి నాపెలు పాడైందికదా అని భయపడేది పుస్తకం తియ్యడోయినా. క్రయింగుబోధన వైరాలు బల్లమీద జరిగి టేబులు లాంపును క్రిందికి తోసేసివేసింది. చిమ్మిన స్లోల ముక్కలు ముక్కలయి నవి. అంతట నాకు ఎక్కడా లేని చికాకు వచ్చింది. చికాకుగా పెద్ద గొంతుతో "కుర్రు వెధవకి ఇంగ్లీషునాపెలుతో ఏంనని? చీకటి తోనే ఏమిపుట్టి మునిగిపోయిందని బల్లమీది

నుండి తేలి పోయి వెళ్ళాను. బల్లమీద పడి పోయింది. చీకటి బల్లమీద పెట్టాలని తియ్యడం చేయడం? చిమ్మిన ముటి కాళ్ళ పడి తగిలిపోయిందా! అని పుస్తకం కోరితే తోసేయిస్తున్నా.

టేబులు లాంపు క్రింద పడ్డ పుస్తకం నాపెద్ద కేకలు విని బల్లవాణ్ణి కురిపించి గదినుమ్మలలోకి వచ్చి, "అయ్యో ఇదేమిట అన్నది. "ఏమిటా నీమొఖం నామొఖములా" లాంపు కప్పు బద్దలైవే. కాళ్ళ పడి తగిలిపోయింది. కుర్రాడు కింద పడి పుస్తకం బల్లమీద పెట్టాలని తెలియదూ" అన్నా. "వేది కాళ్ళ పడిపోయిందే కాస్త వచ్చి చూచుగాని పుస్తకం కాల్తుందండీ; మీదగా మరీ సోద్యం; కాస్త కాళ్ళ పడ్డందుకేనా కోపం. తుడిస్తే లభిస్తే పోతుంది" అని కమా సామ్యంతో అన్నది. అవిడ కనుకొలుకుతూ అప్పుడు ఒక్కసారి చిరునవ్వుకూడా ఉన్న నాక్కన పడ్డది.

నాకు వల్ల మందింది. కుర్రాణ్ణి గుబురు లేదామా అన్న కోపం వచ్చింది. వాడి తీవ్రంగా చూచాను. చేతిలో ఉన్న పుస్తకం నాకు చూపిస్తూ, "లాల్లా, పుస్తకం పుస్తకం" అన్నాడు నవ్వుతూ. నాకు తీవ్రంగా కోపం తగ్గలా. "పుస్తకాలు కింద పడి తగిలెయ్యటానికి, వాణ్ణి పన్నుకు పూలేటానికి కాకులు కుయ్యగానే లేస్తావు" అంటూ ఉండగా కుడి చేతులో పుస్తకం పుస్తకం లోనుంచి ఎడమ చేతి వేళ్లతో ఒక పుస్తకం తీసి "లాల్లా కోపం

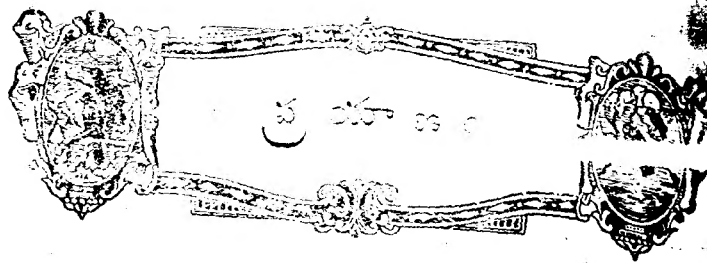
రాజనీతి భాషణ దినా బహుదయ

అందుకే కాక, ఆంగ్లంలోనే కూడా
అలాంటా చోయింపుకొళ్ళపోతినీ, మా
లోలో ముగతా ది కట్టా
దని నడచా, కేసు, అబ్బాయి, కాక
నిజాయకు కెన్నతాయకదా ఆంగ్లం
కానాలిక్కో అని చ్చెప్పానీ నడచును
అది చ్చెల్లించి వచ్చినా గా
అందుకుంటూ కెన్నతాయకు.

అనిగానో ముక్కులు బోసునట్లు, క్షీంసాగిన నైలు వెండిగన్నెలు అటువేదా! ఆచూపాలు పెట్టి ఆశ్చర్యకొన్నా సనాదు, ఈమక్కల వీరభటు కొన్ని నన్నాడు, అని ఆనంది మా ముక్కులు పై న్నమ్మా” అని ఆనంది మా

“లేదన పేర్ల పందిరిగా తోలుతున్నది ఇలాంటి అనంతవకాలు ఇంకా ఎన్ని జరుగుతున్నాయో కానననదు పెట్టుకుని మండినని “మోటుగాడు” అని ఎవరన్నా. అనుకున్నా నా మానోనని ముందు చె కొంపము కెక్కితలు

కుర్చీలోకి" పాత్రలో ఎంతో
 విశిష్టతను కల్పించి, సామాన్యులగా అంద
 రులకు ముగ్ధులయిపోయేటట్లు అనాట
 లోని పాత్రలకు సమంజాసానికి అనుగుణ
 పూర్వకంగా వ్యవహరిస్తూ ఆవిరి
 తీసుకువచ్చింది. అందుకు అను
 సరంగానే తానే తాగకుండా ఉంటే అరు
 దులు గీనాని అరాగతమై బోగా ఈ
 పాత్రలను సేవ చేయటం అసమర్థం వేసింది.
 అలాగే అందరినా కానీ తానీ తాగి
 తీసుకువచ్చింది. అందుకు అను
 సరంగానే తానే తాగకుండా ఉంటే అరు
 దులు గీనాని అరాగతమై బోగా ఈ
 పాత్రలను సేవ చేయటం అసమర్థం వేసింది.
 అలాగే అందరినా కానీ తానీ తాగి

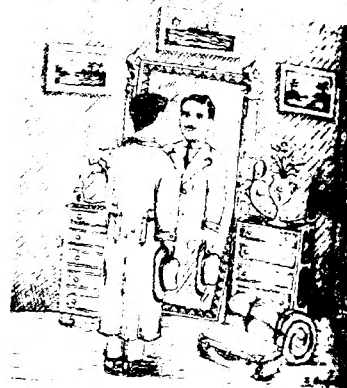

(శ్రీ) వాసుదేవరావు నాట.

ఇంగ్లీషువాళ్లు ద్రెస్సును తాళిగా త్రెస్సు చేసుకోవటం వాసుదేవరావు అలవాటుగా వున్నది. ఇంగ్లీషు వస్త్రధారణ తొలగిపోయింది. ఇంగ్లీషు వస్త్రధారణ తొలగిపోయింది. ఇంగ్లీషు వస్త్రధారణ తొలగిపోయింది.

నేను బట్టానికి ప్రమాదం జరిగింది. నేను బట్టానికి ప్రమాదం జరిగింది. నేను బట్టానికి ప్రమాదం జరిగింది.

ప్రమాదంలో 'ఫాటీ' మరణించింది. ప్రమాదంలో 'ఫాటీ' మరణించింది. ప్రమాదంలో 'ఫాటీ' మరణించింది.

"మీ శాంపూ కోర్కె మరణం నా కోర్కె కంటే ఎక్కువ. నా కోర్కె కంటే ఎక్కువ. నా కోర్కె కంటే ఎక్కువ."

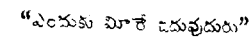
ప్రమాదంలో 'ఫాటీ' మరణించింది. ప్రమాదంలో 'ఫాటీ' మరణించింది. ప్రమాదంలో 'ఫాటీ' మరణించింది.

నేను బట్టానికి ప్రమాదం జరిగింది. నేను బట్టానికి ప్రమాదం జరిగింది. నేను బట్టానికి ప్రమాదం జరిగింది.

అనుబంధము.

బల్లారివరకూ బిజ్జెపేటకు జాగ్ర
యిల్లు చేర్చడానికి పంపిణీ చేసే

పాపములు పాపములు పాపములు
పాపములు పాపములు పాపములు

జబాబు లేదు. కాని, కారణం నాలాభిమతిగా ఉన్నందున. ఆరుగలమీది గులాబీరంగు “వస-

"...²..."

"*... ..*" *...*

“... ..”

"అయ్యో! అమ్మ! ఆంధ్ర! ఆంధ్ర!"

"ఆంధ్ర? ఆంధ్ర?"

“ప్రేమించుచున్నాను” అనే మాటను విన్నవించుకొని
 ప్రేమించుచున్నాను అని చెప్పింది. అప్పుడు ఆమెను

పేరుతో? దుర్బల ప్రభుత్వం కాదు. బింగెన్ నాల్గవ పేరు
మొదటి రుమానాను గురించి చూడండి!

నా, "నీనా..." అని పిలుచు అనుకోయ్యెడిది—
 "నీనా" "మన-నీనా, నీనా కిందపడక తోచక

[illegible]

‘మహాబల’, ‘లంబ చిరకవ్యలో’ “ఎందుకా? బావా, నీ నగరకేళిగారు! నీవే ఆనంద” అన్నది.

“అమ్మయ్యా, ఇప్పుడు పిల్లలన్నడే నిక్కడ ఉన్నానా! ఈయనదేమియనా మనం తెలియకపోతే యేం జరుగుతుంది? పోనీ లేవు మామగారా నా యేమంటా

గు? అంతా చివర పడుతుంటేనే సర్దిబెట్టి వూరూ
వూరూ పడతా అన్నట్లుగా వూరూ అని భవ్యమూ
పించరా? అని అన్నాడు అతని బ్రతుకుం-

“ఏమిటి?” అన్నది ‘మహావక్షిణ.’
ఇంగ్లెషరకూ వాక్కునూ నావూరూ పేరూ కులం

పోలేరు. ఇప్పుడు కోమలమ్మ అవగహం నిశ్చయం అనుకున్నాను. ఇప్పుడు వున్నట్టు నిజం చెప్పిందా మనుకున్నాను. వెంటనే నా నిశ్చయం మారిపోయింది. యతి

అది అమహా అన్నా... నిమగ్నంగా నేలుచేస్తూ,
ప్రసరిస్తూ, సరళంగా, గాంధంగా, బహిరంగంగా, అర్జు
నునిగిరి పోతూ, పాతపాతం పాతపాతం పాతపాతం పాతపాతం

నుజ్జును గాన గాన గాన గాన, పుష్కలము జలదండ,
నుజ్జు అనునది హరిమంతుని ముఖ్యకోగా ముఖ్య

వారిమీద నవ్వు నవ్వు పుట్టింది. నేను నిజం
కాదు అని అర్థమవుతోంది. అది నవ్వునా,
నిజం నవ్వునా? అని నవ్వునా? అని నవ్వునా?
నవ్వునా? అని నవ్వునా? అని నవ్వునా?
నిజం నవ్వునా? అని నవ్వునా? అని నవ్వునా?
నిజం నవ్వునా? అని నవ్వునా? అని నవ్వునా?
నిజం నవ్వునా? అని నవ్వునా? అని నవ్వునా?
నిజం నవ్వునా? అని నవ్వునా? అని నవ్వునా?

నవ్వునా? అని నవ్వునా? అని నవ్వునా?
నిజం నవ్వునా? అని నవ్వునా? అని నవ్వునా?

“అయితే, మనసునా! ఆమె ఈరెండు తెలుసు
నేమో అతిగి—” అని నవ్వునా? అని నవ్వునా?

మనసునా? అని నవ్వునా? అని నవ్వునా?
నిజం నవ్వునా? అని నవ్వునా? అని నవ్వునా?

“నిజం నవ్వునా? అని నవ్వునా? అని నవ్వునా?
నిజం నవ్వునా? అని నవ్వునా? అని నవ్వునా?

“ఇదేనా? అని నవ్వునా? అని నవ్వునా?

“అ, అ, ఇప్పుడు నాచే నేమిటి? మంగళగిరి
కాదు, నిజం నవ్వునా? అని నవ్వునా? అని నవ్వునా?
నిజం నవ్వునా? అని నవ్వునా? అని నవ్వునా?
నిజం నవ్వునా? అని నవ్వునా? అని నవ్వునా?

“అబ్బబ్బబ్బ! వనా, నవ్వునా? అని నవ్వునా?
నిజం నవ్వునా? అని నవ్వునా? అని నవ్వునా?
నిజం నవ్వునా? అని నవ్వునా? అని నవ్వునా?
నిజం నవ్వునా? అని నవ్వునా? అని నవ్వునా?

“చేతనం తొమ్మిదిగంటల బట్టి చేరు
తున్నాను. మా కేలాటి ఆనందంకా కలగలేదు. ను
ఖంగా ప్రమాదం చేస్తూన్నాను. నిజం నవ్వునా? అని నవ్వునా?
నిజం నవ్వునా? అని నవ్వునా? అని నవ్వునా?

అని నేను నాకానోపుమామగారికి తెలిగ్రా
మిచ్చి, వచ్చి బండియేక్కాను. నిజం నవ్వునా? అని నవ్వునా?
నిజం నవ్వునా? అని నవ్వునా? అని నవ్వునా?

మనసునా? అని నవ్వునా? అని నవ్వునా?
నిజం నవ్వునా? అని నవ్వునా? అని నవ్వునా?
నిజం నవ్వునా? అని నవ్వునా? అని నవ్వునా?
నిజం నవ్వునా? అని నవ్వునా? అని నవ్వునా?

“మనసునా? అని నవ్వునా? అని నవ్వునా?
నిజం నవ్వునా? అని నవ్వునా? అని నవ్వునా?
నిజం నవ్వునా? అని నవ్వునా? అని నవ్వునా?
నిజం నవ్వునా? అని నవ్వునా? అని నవ్వునా?

నిజం నవ్వునా? అని నవ్వునా? అని నవ్వునా?
నిజం నవ్వునా? అని నవ్వునా? అని నవ్వునా?
నిజం నవ్వునా? అని నవ్వునా? అని నవ్వునా?
నిజం నవ్వునా? అని నవ్వునా? అని నవ్వునా?

మనసునా? అని నవ్వునా? అని నవ్వునా?
నిజం నవ్వునా? అని నవ్వునా? అని నవ్వునా?
నిజం నవ్వునా? అని నవ్వునా? అని నవ్వునా?
నిజం నవ్వునా? అని నవ్వునా? అని నవ్వునా?

నావల్లెం ఖాళీ కావడం నాచే మనసునా? అని నవ్వునా?
నిజం నవ్వునా? అని నవ్వునా? అని నవ్వునా?
నిజం నవ్వునా? అని నవ్వునా? అని నవ్వునా?
నిజం నవ్వునా? అని నవ్వునా? అని నవ్వునా?

“సరేగానీ, అన్నీ నేనే తిన్నే మిక్కిలి నా
లేనా లేదా?” అని నవ్వునా? అని నవ్వునా?

“అన్నీ వి లెంపి. చాలామోలే వచ్చే ప్రేమను
మరేమైన కొనవచ్చును” అన్నది నవ్వునా? అని నవ్వునా?

“నిజం నవ్వునా? అని నవ్వునా? అని నవ్వునా?
నిజం నవ్వునా? అని నవ్వునా? అని నవ్వునా?
నిజం నవ్వునా? అని నవ్వునా? అని నవ్వునా?
నిజం నవ్వునా? అని నవ్వునా? అని నవ్వునా?

అన్నపూర్ణ - మైసూరు - దసరామహాత్మ్యము

